

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри ІАІАС
доктор історичних наук,
професор
Василь ОРЛИК
« ____ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

на тему:

**«ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОЕКТИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ
КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

Виконав: здобувач вищої освіти
IV курсу, групи ІС-21
ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна
справа» спеціальності 029 «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»
ХМЕЛЬОВ Олександр Олександрович

« ____ » _____ 2025 р.

Керівник роботи:

кандидат педагогічних наук, доцент
_____ Вікторія БАРАБАШ

« ____ » _____ 2025 р.

Рецензент:

к. пед. н., директор Кропивницького
фахового коледжу Приватного вищого
навчального закладу «Університет сучасних
знань»

_____ Тетяна ШИШКІНА

Кропивницький – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІВНИХ	6
1.1. Методологія та джерельна база дослідження веб ресурсів державних архівів.....	6
1.2. Виклики та сучасний стан державних архівів України.....	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВЕБ РЕСУРСІВ ДЕРЖАНОГО АРХІВУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ	15
2.1. Загальна характеристика діяльності Державного архіву Кіровоградської області.....	15
2.2. Оцінка інформативності та юзабіліті веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області.....	18
РОЗДІЛ 3. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ	24
3.1. Контент аналіз гілки «інформаційні проекти» веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області.....	24
3.2. Аналіз висвітлення проектів Державного архіву Кіровоградської області.....	27
3.3. Шляхи удосконалення веб-сторінок Державного архіву Кіровоградської області в контексті висвітлення інформаційних проектів архіву.....	37
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	43
ДОДАТКИ	4

ВСТУП

Актуальність теми. У добу глобальної цифрової трансформації архівні установи дедалі активніше розвивають онлайн-інструменти для забезпечення відкритого доступу до документальної спадщини. Серед українських архівів Державний архів Кіровоградської області вирізняється провідними позиціями в оцифруванні фондів, зокрема метричних книг і актів цивільного стану. Це підкреслює актуальність аналізу його веб-ресурсів для оцінки ефективності цифрової інфраструктури. Інтернет-портал архіву забезпечує повнотекстовий пошук за фондами, історичними довідками та цифровими копіями документів. Вивчення цих ресурсів дозволяє оцінити їхню зручність для істориків, генеалогів і широкої громадськості, а також окреслити можливості для покращення навігації та доступності. Фонди архіву містять унікальні матеріали, що відображають історичну спадщину Центральної України — зокрема особові справи, нотаріальні книги, документи про репресованих осіб. Дослідження цифрових ресурсів дає змогу зрозуміти, як ці документи представлені в онлайн-середовищі, які заходи вживаються для їхнього збереження та популяризації. Зростання зацікавленості до генеалогічних, краєзнавчих та історичних досліджень серед українців і представників діаспори підвищує значення веб-ресурсів архіву як інформаційного інструменту. Аналіз їхньої структури, змісту та зручності використання дозволяє визначити рівень відповідності потребам користувачів. Також така оцінка виявляє технічні недоліки, зокрема застарілий інтерфейс, обмежені можливості пошуку чи слабку інтеграцію з міжархівними платформами. Це набуває особливої ваги в контексті майбутнього приєднання архіву до Міжархівного пошукового порталу.

Метою бакалаврської роботи є аналіз і вдосконалення інформаційних проектів Державного архіву Кіровоградської області з метою підвищення їхньої ефективності та забезпечення ширшої доступності архівних матеріалів.

Досягнення поставленої мети планується здійснити через виконання низки **завдань**, зокрема таких:

1. Дослідити виклики та сучасний стан функціонування державних архівів України.
2. Надати загальну характеристику діяльності Державного архіву Кіровоградської області.
3. Провести оцінку інформативності та юзабіліті веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області.
4. Визначити сучасні напрямки діяльності державних архівів України у сфері інформаційних проектів.
5. Виконати контент-аналіз розділу «Інформаційні проекти» на веб-сторінці Державного архіву Кіровоградської області.
6. Проаналізувати висвітлення інформаційних проектів Державного архіву Кіровоградської області.
7. Запропонувати шляхи вдосконалення веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області щодо висвітлення інформаційних проектів архіву.

Об'єкт дослідження – Веб-ресурси Державного архіву Кіровоградської області, зокрема офіційний сайт архіву, електронний портал, а також пов'язані цифрові платформи, які використовуються для надання доступу до архівних документів, інформації про фонди, історичних довідок тощо.

Предмет дослідження – Характеристики, структура, функціональність, змістове наповнення та ефективність веб-ресурсів архіву. Це включає аналіз інтерфейсу, зручності користування, пошукових можливостей, доступності оцифрованих документів, інтеграції з іншими платформами, а також їх відповідності потребам користувачів (дослідників, генеалогів, громадян).

Методи дослідження – контент-аналіз, функціональний аналіз, юзабіліті-тестування, SWOT-аналіз, емпіричні методи, статистичний аналіз, сайтометрія та ін.

Структура та зміст роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури (50 позиції), 2 таблиці та 6 додатків. Загальний обсяг роботи становить 54 сторінки.

У вступі обґрунтовано актуальність представленої теми, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання кваліфікаційної роботи.

У першому розділі розглянуто методологію та джерельну базу дослідження веб-ресурсів державних архівів. Проаналізовано виклики та сучасний стан державних архівів України.

У другому розділі представлено загальну характеристику діяльності Державного архіву Кіровоградської області. Подано оцінку інформативності та юзабіліті веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області.

У третьому розділі здійснено контент аналіз гілки «інформаційні проекти» веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області. Проаналізовано висвітлення проектів Державного архіву Кіровоградської області. Представлено шляхи удосконалення веб-сторінок Державного архіву Кіровоградської області в контексті висвітлення інформаційних проектів архіву

У висновках узагальнено результати дослідження, представлено теоретичні та практичні підсумки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІВНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ЦИФОРВІЗАЦІЇ

1.1. **Методологія та джерельна база дослідження веб ресурсів державних архівів**

Методологія дослідження веб-ресурсів державних архівів, зокрема сторінки Державного архіву Кіровоградської області, ґрунтується на комплексному підході, що поєднує якісні та кількісні методи аналізу для всебічної оцінки структури, функціональності, змістового наповнення, зручності використання та ефективності цифрових платформ. Основна мета методології полягає у формуванні цілісного уявлення про те, як веб-ресурси архіву відповідають потребам користувачів, сучасним стандартам цифровізації та завданням збереження культурної спадщини. Методологія включає кілька взаємопов'язаних етапів, кожен із яких спирається на специфічні методи та підходи, адаптовані до особливостей архівної справи та цифрового середовища.

Першим етапом є визначення об'єкта та предмета дослідження. Об'єктом виступають веб-ресурси Державного архіву Кіровоградської області, зокрема офіційний сайт, електронний портал archium.krop.archives.gov.ua та пов'язані цифрові платформи, які забезпечують доступ до архівних документів, історичних довідок і пошукових інструментів. Предметом є характеристики цих ресурсів: їхній контент, структура, технічна реалізація, зручність для користувачів і відповідність завданням архіву. Такий підхід дозволяє чітко окреслити межі аналізу, зосередившись на ключових аспектах функціонування веб-ресурсів.

Наступним етапом є контент-аналіз, який передбачає детальне вивчення змістового наповнення веб-ресурсів. Аналізується, які категорії інформації представлені на сайті, наприклад, описи фондів, оцифровані документи, такі як метричні книги чи акти цивільного стану, а також історичні довідки. Оцінюється

повнота, актуальність і якість контенту, зокрема, чи забезпечується повнотекстовий пошук, чи доступні документи у високій роздільній здатності, чи є переклади або анотації для іноземних користувачів. Особлива увага приділяється унікальним матеріалам, наприклад, документам про репресованих чи особовим справам, які відображають специфіку регіону. Контент-аналіз також передбачає оцінку структури сайту: логічність розміщення розділів, наявність інструкцій для користувачів і доступність метаданих.

Функціональний аналіз спрямований на оцінку технічних і користувацьких можливостей веб-ресурсів. Перевіряється швидкість завантаження сторінок, стабільність роботи сайту, адаптивність до різних пристроїв, таких як смартфони чи планшети. Аналізується ефективність пошукової системи, зокрема точність і релевантність результатів пошуку за ключовими словами чи номерами фондів. Оцінюється наявність додаткових функцій, наприклад, фільтрів за типами документів чи періодами, а також можливість завантаження чи експорту даних. Технічна сторона включає перевірку безпеки сайту, зокрема захисту від кібератак, і відповідності стандартам веб-доступності, таким як WCAG, що забезпечують зручність для людей з обмеженими можливостями.

Юзабіліті-тестування є важливим компонентом методології, оскільки дозволяє оцінити зручність веб-ресурсів для різних груп користувачів: дослідників, генеалогів, краєзнавців і пересічних громадян. Цей метод передбачає залучення реальних користувачів, які виконують типові завдання, наприклад, пошук конкретного документа чи ознайомлення з описом фонду. За допомогою спостереження фіксуються труднощі, з якими стикаються користувачі, наприклад, незрозуміла навігація чи відсутність підказок. Альтернативно застосовується експертна оцінка, коли фахівці з юзабіліті аналізують інтерфейс за стандартизованими критеріями, такими як інтуїтивність, логічність структури та візуальна привабливість. Результати юзабіліті-тестування допомагають виявити проблемні зони та сформулювати рекомендації щодо покращення користувацького досвіду.

Порівняльний аналіз використовується для оцінки веб-ресурсів архіву

Кіровоградської області в контексті інших подібних платформ. Порівнюються сайти державних архівів інших областей України, таких як Черкаська чи Одеська, а також міжнародні платформи, наприклад, FamilySearch, з якою архів співпрацює. Аналізуються унікальні функції, технологічні рішення, обсяг оцифрованого контенту та підходи до взаємодії з користувачами. Такий підхід дозволяє визначити конкурентні переваги та недоліки, а також запозичити кращі практики для вдосконалення.

Статистичний аналіз передбачає вивчення кількісних показників використання веб-ресурсів, якщо такі дані доступні. Наприклад, за допомогою інструментів веб-аналітики, таких як Google Analytics, оцінюється відвідуваність сайту, географія користувачів, популярність окремих розділів чи документів. Аналізується, які категорії матеріалів, наприклад, метричні книги чи особові справи, є найбільш запитаними, і як це корелює з потребами аудиторії. Статистичні дані допомагають зрозуміти, наскільки веб-ресурси відповідають суспільному попиту, і виявити потенційні напрями для розвитку.

SWOT-аналіз застосовується для стратегічної оцінки веб-ресурсів. Визначаються сильні сторони, такі як співпраця з міжнародними організаціями чи значний обсяг оцифрованих документів, і слабкі сторони, наприклад, застарілий дизайн чи обмежена інтеграція з міжархівними порталами. Оцінюються можливості, зокрема приєднання до Міжархівного пошукового порталу, і загрози, такі як недостатнє фінансування чи технічні збої. Цей метод допомагає сформулювати стратегічні рекомендації для розвитку веб-ресурсів.

Технічний аудит зосереджується на оцінці технічної якості веб-ресурсів. Перевіряється оптимізація для пошукових систем (SEO), що впливає на видимість сайту в Google, а також відповідність стандартам безпеки, наприклад, використання протоколу HTTPS. Аналізується структура коду, швидкість обробки запитів і сумісність із різними браузерами. Технічний аудит дозволяє виявити критичні проблеми, які можуть впливати на функціональність чи доступність сайту.

Джерельна база дослідження є багатогранною та охоплює кілька типів

джерел. Первинними джерелами є самі веб-ресурси Державного архіву Кіровоградської області, зокрема офіційний сайт і портал archium.krop.archives.gov.ua. Вони аналізуються безпосередньо через перегляд контенту, тестування функцій і взаємодію з інтерфейсом. Важливим джерелом є нормативні документи, такі як закони України про архівну справу, постанови Державної архівної служби, а також внутрішні регламенти архіву, які визначають вимоги до цифрових ресурсів. Звіти архіву, опубліковані на сайті або отримані через офіційні запити, надають інформацію про обсяг оцифрованих документів, співпрацю з партнерами та плани розвитку. Наукові статті, монографії та публікації про цифровізацію архівів в Україні та світі слугують теоретичною основою, дозволяючи контекстуалізувати дослідження. Додатковими джерелами є відгуки користувачів, отримані через опитування чи аналіз коментарів у соціальних мережах, а також дані веб-аналітики, якщо вони доступні. Порівняльний аналіз спирається на веб-ресурси інших архівів, таких як державні архіви сусідніх областей чи міжнародні платформи.

Для аналізу сторінки Державного архіву Кіровоградської області методологія реалізується в кілька послідовних кроків. Спочатку проводиться загальний огляд сайту, під час якого фіксуються основні розділи, такі як “Фонди”, “Оцифровані документи”, “Пошук” чи “Контакти”. Далі виконується контент-аналіз, під час якого оцінюється, чи представлені на сайті ключові категорії документів, чи є описи фондів, чи доступні унікальні матеріали, наприклад, про історію регіону чи репресії. Паралельно проводиться функціональний аналіз: тестується пошукова система шляхом введення різних запитів, перевіряється швидкість завантаження сторінок і адаптивність до мобільних пристроїв. Юзабіліті-тестування може включати залучення кількох користувачів, які виконують завдання, наприклад, знаходять метричну книгу чи історичну довідку, після чого їхній досвід аналізується. Технічний аудит передбачає використання інструментів, таких як PageSpeed Insights, для оцінки швидкості сайту чи Screaming Frog для аналізу SEO. Порівняльний аналіз включає зіставлення порталу archium.krop.archives.gov.ua з аналогічними платформами, звертаючи увагу на унікальні функції, такі як інтеграція з

FamilySearch. На основі зібраних даних формуються висновки та рекомендації, які можуть стосуватися вдосконалення інтерфейсу, розширення контенту чи підвищення технічної стабільності.

Така методологія забезпечує системний і ґрунтовний підхід до аналізу веб-ресурсів, дозволяючи не лише оцінити поточний стан сторінки Державного архіву Кіровоградської області, але й запропонувати практичні рішення для її розвитку, що сприятиме підвищенню доступності архівних матеріалів і популяризації історичної спадщини регіону.

1.2. Виклики та сучасний стан державних архівів України

Сучасний стан державних архівів України та виклики, з якими вони стикаються, є багатогранною темою, що відображає як історичну спадщину, так і сучасні реалії, зокрема вплив війни, цифровізації, економічних обмежень і суспільних потреб. Державні архіви України, підпорядковані Державній архівній службі (Укрдержархів), є ключовими установами для збереження Національного архівного фонду, який охоплює документи від часів Київської Русі до сьогодення. Ці установи, що включають 7 центральних державних архівів, 24 обласні архіви, архів міста Києва, а також численні архівні відділи районних адміністрацій і міських рад, виконують завдання зі збору, зберігання, оцифрування та надання доступу до документів, які мають історичну, культурну та соціально-правову цінність. Однак їхня діяльність супроводжується низкою викликів, що ускладнюють виконання цих функцій, водночас сучасний стан архівів демонструє як досягнення, так і проблемні аспекти.

Одним із ключових викликів є вплив війни, що триває з 2014 року, а особливо після повномасштабного вторгнення росії у 2022 році. Воєнні дії створюють пряму загрозу фізичній збереженості архівних фондів, особливо в регіонах, близьких до зон бойових дій, таких як Донецька, Луганська, Харківська

чи Запорізька області. Деякі архіви зазнали пошкоджень або втрати документів через обстріли, а в окупованих територіях є ризик викрадення чи знищення матеріалів, що мають значення для української ідентичності. Укрдержархів спільно з Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України працює над захистом архівної спадщини, зокрема через евакуацію документів із зон ризику, але ці заходи ускладнені через брак ресурсів і логістичних можливостей. У 2019 році було затверджено Порядок забезпечення евакуації, зберігання та знищення документів в умовах особливого періоду, який став основою для реагування на воєнні загрози, однак його практична реалізація залишається викликом через непередбачуваність воєнних обставин. Крім того, війна впливає на кадровий потенціал: деякі архівісти були мобілізовані, а інші змушені покинути робочі місця через безпекові ризики, що призводить до дефіциту фахівців.

Фінансові обмеження є ще одним серйозним викликом. Державні архіви України функціонують у умовах хронічного недофінансування, що позначається на всіх аспектах їхньої діяльності. Брак коштів обмежує можливості для модернізації архівосховищ, закупівлі сучасного обладнання для оцифрування, а також для забезпечення належних умов зберігання документів, таких як системи кондиціонування чи протипожежної безпеки. Наприклад, у Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (ЦДАВО) у Києві будівля, зведена ще в 1970 році, потребує реконструкції, але фінансування на ці потреби виділяється недостатньо. У 2007 році уряд передбачив 251 мільйон гривень на розбудову архівів, але ці плани не були повністю реалізовані через економічні кризи та зміну пріоритетів. Низькі зарплати архівістів також сприяють відтоку кваліфікованих кадрів, що ускладнює виконання складних завдань, таких як науково-технічне опрацювання документів чи генеалогічні дослідження.

Цифровізація, хоча й є одним із пріоритетів Укрдержархіву, також становить виклик через технічні та організаційні бар'єри. З 2023 року реалізується пілотний проєкт «e-Архів», спрямований на створення умов для

зберігання електронних документів («born-digital documents»), але його впровадження перебуває на початковій стадії. Попри значні досягнення в оцифруванні, зокрема в Державному архіві Кіровоградської області, де активно оцифровуються метричні книги у співпраці з FamilySearch, загальний рівень цифровізації залишається нерівномірним. Наприклад, у 2017 році українські архіви вважалися одними з найменш доступних у Європі через відсутність онлайн-каталогів і державної програми для їх створення. Хоча ситуація покращилася, зокрема завдяки оприлюдненню електронних описів фондів, як це робить Центральний державний історичний архів у Львові, багато архівів досі не мають повноцінних цифрових ресурсів. Технічні обмеження, такі як застаріле обладнання чи брак фахівців із цифрових технологій, ускладнюють цей процес. Крім того, інтеграція з міжархівними пошуковими порталами, яка могла б спростити доступ до документів, залишається на етапі планування.

Соціально-правові запити, які становлять значну частину роботи архівів, також створюють виклик через великий обсяг звернень і обмежені ресурси для їх обробки. За період із 2014 по 2018 роки архіви виконали понад 1,3 мільйона запитів, переважно пов'язаних із підтвердженням стажу роботи, нарахуванням пенсій чи генеалогічними дослідженнями. Генеалогічні запити, які стають дедалі популярнішими, вимагають значних зусиль, оскільки часто стосуються документів XVIII–XIX століть, що потребують ретельного аналізу. Виконання таких запитів є платним, але чинні преїскуранти не завжди покривають реальні витрати, що створює додаткове фінансове навантаження. Водночас архіви зобов'язані дотримуватися строків, установлених Законом України «Про звернення громадян», що додає тиску на працівників[50].

Сучасний стан державних архівів України демонструє як прогрес, так і проблемні зони. Укрдержархів активно працює над розширенням доступу до документів через онлайн-ресурси. Наприклад, Державний архів Дніпропетровської області розміщує цифрові копії актів цивільного стану та історичних видань, таких як журнали Катеринославської міської думи 1917 року, а Центральний державний архів зарубіжної україніки публікує скановані

метричні книги Пряшівщини. Співпраця з міжнародними організаціями, такими як FamilySearch, сприяє оцифруванню фондів, зокрема в Кіровоградській області, де створено портал archium.krop.archives.gov.ua з повнотекстовим пошуком. Укрдержархів є членом Міжнародної ради архівів з 1956 року і має двосторонні угоди з понад 30 країнами, що сприяє обміну досвідом і популяризації української спадщини. Документи Національного архівного фонду включені до реєстру ЮНЕСКО «Пам'ять світу», зокрема колекції, пов'язані з Чорнобилем і Бабиним Яром, що підкреслює їхню глобальну цінність.

Водночас архіви стикаються з організаційними проблемами. Наприклад, у ЦДАВО виявлено порушення Основних правил роботи державних архівів, зокрема щодо затвердження актів перевірки документів не директором, а його заступником, а також установлення невідповідних строків користування документами. Низова мережа архівних установ, яка включає 570 трудових архівів і 466 архівних відділів райдержадміністрацій, часто працює в умовах обмеженого фінансування та застарілої інфраструктури. Професійна підготовка архівістів також потребує вдосконалення, оскільки брак участі в конкурсах із архівознавства чи документознавства, як це зазначено щодо ЦДАВО за 2006–2008 роки, вказує на недостатню наукову активність.

Суспільна роль архівів зростає в контексті декомунізації, деколонізації та відновлення історичної пам'яті. Архіви відіграють ключову роль у наданні документів для досліджень репресій, Голодомору, діяльності ОУН-УПА, що сприяє формуванню національної ідентичності. Виставкова діяльність, яку планує Укрдержархів на 2021–2025 роки, спрямована на популяризацію унікальних документів, таких як матеріали Української революції 1917–1921 років чи документи про Тараса Шевченка. Однак брак сучасних сховищ і обладнання ускладнює організацію таких заходів.

Таким чином, державні архіви України перебувають на перетині значних викликів і можливостей. Війна, недофінансування, технічні обмеження та кадровий дефіцит ускладнюють їхню роботу, але прогрес у цифровізації, міжнародна співпраця та суспільний інтерес до історичної спадщини створюють

підґрунтя для розвитку. Для подолання викликів необхідні системні реформи, зокрема збільшення фінансування, модернізація інфраструктури, підготовка кадрів і прискорення цифровізації, що дозволить архівам ефективніше виконувати свою місію в сучасних умовах.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ВЕБ РИСУРСІВ ДЕРЖАНОГО АРХІВУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Загальна характеристика діяльності Держаного архіву Кіровоградської області

Державний архів Кіровоградської області є важливою регіональною установою, що входить до системи державних архівів України та підпорядковується Державній архівній службі України (Укрдержархів). Розташований у місті Кропивницькому, архів відіграє ключову роль у збереженні документальної спадщини Центральної України, зокрема матеріалів, що відображають історію Кіровоградщини від XVIII століття до сучасності. Його діяльність охоплює збирання, зберігання, наукове опрацювання, оцифрування та надання доступу до документів Національного архівного фонду, а також виконання соціально-правових запитів громадян, підтримку наукових досліджень і популяризацію історичної спадщини регіону. Архів функціонує як центр, що забезпечує баланс між традиційними архівними практиками та сучасними викликами цифровізації, відповідаючи на потреби дослідників, генеалогів і широкої громадськості.

Оснoву діяльності архіву становить робота з архівними фондами, які налічують понад 1,3 мільйона одиниць зберігання, що охоплюють документи від кінця XVIII століття до сьогодення [20]. Ці фонди включають метричні книги, нотаріальні акти, особові справи, документи про репресованих, матеріали радянських установ, а також колекції, пов'язані з історією промисловості, сільського господарства, освіти та культури Кіровоградщини. Особливу цінність мають документи, що стосуються діяльності Єлисаветградської земської управи, промислових підприємств XIX століття, а також архіви, що висвітлюють трагічні сторінки XX століття, такі як Голодомор 1932–1933 років чи політичні репресії. Архів систематично поповнює фонди, приймаючи документи від державних установ, організацій і приватних осіб, а також проводить експертизу цінності

документів для визначення їхньої історичної значущості.

Значну частину діяльності становить науково-технічне опрацювання документів, яке включає систематизацію, описування та створення каталогів для полегшення доступу до матеріалів. Архів забезпечує ретельне зберігання документів у спеціалізованих сховищах, де підтримуються необхідні умови, такі як контроль температури та вологості, для запобігання їх псуванню. Водночас установа активно працює над реставрацією документів, особливо тих, що перебувають у крихкому стані через вік чи попередні неналежні умови зберігання. Ця робота вимагає високої кваліфікації працівників і використання спеціалізованого обладнання, що є важливим аспектом діяльності архіву.

Одним із пріоритетних напрямів є цифровізація фондів, у якій Державний архів Кіровоградської області займає провідні позиції серед українських архівів. Завдяки співпраці з міжнародною організацією FamilySearch архів оцифрував значну кількість документів, зокрема метричні книги, акти цивільного стану та інші матеріали, що мають генеалогічну цінність. Створений електронний портал archium.krop.archives.gov.ua забезпечує повнотекстовий пошук за фондами, надаючи доступ до оцифрованих документів, описів і історичних довідок. Цей портал став важливим інструментом для дослідників і громадян, які шукають інформацію про історію регіону чи власних предків. Цифровізація також сприяє розширенню аудиторії архіву, залучаючи користувачів із України та діаспори, особливо тих, хто цікавиться генеалогією чи краєзнавством.

Виконання соціально-правових запитів є ще одним важливим аспектом діяльності архіву. Щороку установа обробляє тисячі звернень громадян, які стосуються підтвердження трудового стажу, нарахування пенсій, встановлення фактів народження, шлюбу чи смерті, а також генеалогічних пошуків. Ці запити вимагають ретельного аналізу документів, що часто ускладнюється їхньою фрагментарністю чи специфікою рукописного тексту. Архів дотримується встановлених законодавством строків виконання запитів, що передбачає високий рівень організаційної роботи та координації між відділами. Крім того, архів надає платні послуги, такі як прискорене виконання запитів чи копіювання

документів, що є джерелом додаткового фінансування.

Науково-дослідницька діяльність архіву спрямована на підтримку історичних і краєзнавчих досліджень. Установа співпрацює з науковцями, вищими навчальними закладами, зокрема Центральноукраїнського національного технічного університету та Центральноукраїнським державним університетом імені Володимира Винниченка, а також краєзнавчими організаціями. Архівісти беруть участь у підготовці наукових публікацій, конференцій і семінарів, присвячених історії Кіровоградщини. Читальний зал архіву є осередком для дослідників, які працюють із оригінальними документами, а консультаційна підтримка працівників сприяє ефективному використанню фондів. Архів також готує історичні довідки та тематичні добірки документів, які використовуються для освітніх і наукових проєктів.

Популяризація історичної спадщини є важливим елементом діяльності архіву. Установа організовує виставки, як стаціонарні, так і віртуальні, присвячені ключовим подіям регіональної історії, наприклад, Українській революції 1917–1921 років чи діяльності видатних постатей Кіровоградщини, таких як Марко Кропивницький чи Іван Карпенко-Карий. Веб-ресурси архіву, зокрема його офіційний сайт і соціальні мережі, використовуються для інформування громадськості про нові надходження, оцифровані колекції та заходи. Публікація оцифрованих документів у відкритому доступі сприяє підвищенню інтересу до історії регіону, залучаючи молодь і широку аудиторію.

Архів також виконує управлінські функції, координуючи діяльність архівних відділів районних адміністрацій і міських рад Кіровоградської області. Він надає методичну допомогу щодо формування місцевих архівів, проведення експертизи документів і впровадження стандартів зберігання. Ця робота є важливою для забезпечення єдиних підходів до архівної справи в регіоні. Водночас архів бере участь у реалізації державних програм, таких як приєднання до Міжархівного пошукового порталу, що має на меті інтеграцію цифрових ресурсів усіх архівів України.

Фінансові та технічні обмеження дещо ускладнюють діяльність архіву.

Недостатнє державне фінансування впливає на модернізацію обладнання, оновлення сховищ і підвищення зарплат працівників, що призводить до кадрових проблем. Проте співпраця з міжнародними партнерами та активна цифровізація частково компенсують ці виклики, дозволяючи архіву залишатися однією з провідних установ у системі Укрдержархіву. Завдяки професійному підходу працівників і стратегічному баченню керівництва архів продовжує розвиватися, відповідаючи на сучасні виклики та суспільні потреби.

Загалом діяльність Державного архіву Кіровоградської області характеризується багатогранністю, поєднуючи традиційні функції збереження документів із сучасними підходами до цифровізації та відкритості. Установа відіграє важливу роль у збереженні історичної пам'яті, підтримці наукових досліджень і задоволенні інформаційних потреб громадян, залишаючись осередком культурної спадщини Центральної України.

2.2. Оцінка інформативності та юзабіліті веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області

Оцінка інформативності та юзабіліті веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області [20], зокрема офіційного сайту (dakiro.kr-admin.gov.ua) та електронного порталу (archium.krop.archives.gov.ua), передбачає аналіз їхнього змістового наповнення, структури, функціональності та зручності використання для різних категорій користувачів, таких як дослідники, генеалогісти, краєзнавці та пересічні громадяни. Ці веб-ресурси є ключовими інструментами для забезпечення доступу до архівних документів (див. додаток А), історичних довідок і пошукових систем, тому їхня ефективність має вирішальне значення для виконання місії архіву щодо збереження та популяризації культурної спадщини. Нижче представлено розгорнутий аналіз інформативності та юзабіліті, заснований на сучасних стандартах веб-дизайну, архівної справи та доступної інформації.

Інформативність веб-сторінки визначається якістю, повнотою та актуальністю представленого контенту, а також його релевантністю для цільової аудиторії. Офіційний сайт архіву містить базову інформацію про установу, включаючи її історію, структуру, контактні дані, графік роботи та перелік послуг. На сайті розміщено відомості про ключові відділи, такі як відділ документообігу, формування Національного архівного фонду та забезпечення збереженості документів, а також імена керівників цих підрозділів, що сприяє прозорості діяльності. Однак змістове наповнення офіційного сайту є обмеженим порівняно з електронним порталом. Наприклад, інформація про фонди представлена узагальнено, без детальних описів чи доступу до каталогів, що може ускладнювати орієнтацію для користувачів, які шукають конкретні документи. Актуальність даних на сайті підтримується частково: є новини про заходи, виставки чи нові надходження, але оновлення контенту відбувається нерегулярно, що може знижувати його цінність для регулярних відвідувачів.

Електронний портал archium.krop.archives.gov.ua є значно інформативнішим завдяки орієнтації на цифрові архівні ресурси. Його мета, як зазначено на самому порталі, полягає у наданні доступу до повнотекстового довідкового апарату та оцифрованих фондів, що робить його цінним інструментом для дослідників. Портал забезпечує повнотекстовий пошук за назвами фондів, історичними довідками, анотаціями до описів і заголовками справ, що дозволяє швидко знаходити потрібну інформацію. Показники імен, організацій і географічних назв слугують електронними аналогами традиційних карткових каталогів, надаючи додаткову зручність для навігації. Оцифровані документи, такі як метричні книги та акти цивільного стану, доступні для перегляду через зручний інтерфейс, а неоцифровані справи можна замовити до читального залу через особистий кабінет. Станом на 2023 рік архів завершив оцифрування всіх метричних книг і книг записів актів цивільного стану, що є значним досягненням і підвищує інформативність portalу. Співпраця з FamilySearch International сприяє розширенню обсягу оцифрованих матеріалів, зокрема фільтраційних справ громадян, вивезених на примусові роботи під час Другої світової війни, що додає унікальний контент, недоступний на багатьох

інших архівних платформах. Проте портал не містить вичерпної інформації про всі фонди, а деякі описи можуть бути неповними, що обмежує можливості для глибоких досліджень без звернення до фізичного архіву.

Юзабіліті веб-ресурсів оцінюється за критеріями зручності навігації, інтуїтивності інтерфейсу, швидкості роботи, адаптивності до різних пристроїв і доступності для користувачів із різним рівнем технічної підготовки. Офіційний сайт dakiro.kr-admin.gov.ua має застарілий дизайн, що відповідає типовим шаблонам державних установ, створених у 2000-х роках. Навігація є відносно простою, з основними розділами, такими як «Про архів», «Послуги», «Новини» та «Контакти», але структура сайту не завжди логічна. Наприклад, інформація про фонди чи порядок подання запитів розпорошена між різними сторінками, що може ускладнювати пошук для нових користувачів. Швидкість завантаження сторінок є прийнятною, але відсутність адаптивного дизайну робить сайт незручним для перегляду на мобільних пристроях, що є суттєвим недоліком у сучасних умовах, коли значна частина користувачів використовує смартфони. Крім того, сайт не відповідає стандартам веб-доступності (WCAG), що ускладнює його використання для людей із обмеженими можливостями, наприклад, через відсутність текстових альтернатив для зображень чи недостатній контраст кольорів.

Електронний портал archium.krop.archives.gov.ua демонструє значно вищий рівень юзабіліті, хоча також має певні недоліки. Інтерфейс порталу є більш сучасним і орієнтованим на користувача, з чітко визначеними розділами для пошуку, перегляду оцифрованих документів і замовлення справ. Повнотекстовий пошук є інтуїтивним, із мінімальною довжиною запиту в два символи, що полегшує роботу навіть для користувачів без досвіду. Особистий кабінет дозволяє зареєстрованим користувачам зберігати історію запитів і замовляти документи онлайн, що є значною перевагою для дослідників, які працюють віддалено. Портал адаптований до різних пристроїв, що забезпечує комфортний перегляд як на комп'ютерах, так і на смартфонах. Однак юзабіліті знижується через обмежену інструкційну підтримку: нові користувачі можуть

зіткнутися з труднощами при використанні пошукової системи чи інтерпретації результатів, оскільки портал не містить детальних підказок чи навчальних матеріалів. Технічна стабільність portalу є високою, але в періоди пікового навантаження можуть виникати затримки в обробці запитів, що вказує на потребу в оптимізації серверних ресурсів.

Порівняно з іншими архівними веб-ресурсами, такими як сайти державних архівів Одеської чи Дніпропетровської областей, портал Кіровоградського архіву вирізняється розвинутою системою цифрового доступу, зокрема завдяки співпраці з FamilySearch. Наприклад, архів Одеської області також публікує оцифровані документи, але його веб-ресурси менш інтегровані й не пропонують повнотекстового пошуку на рівні Кіровоградського portalу. Водночас офіційний сайт Кіровоградського архіву поступається за інформативністю та юзабіліті більш сучасним платформам, таким як сайт Центрального державного історичного архіву у Львові, де представлено детальні описи фондів і розвинені користувацькі функції.

Для підвищення інформативності офіційного сайту необхідно розширити контент, додавши детальні описи фондів, приклади документів і регулярні оновлення новин. Портал archium.krop.archives.gov.ua міг би виграти від додавання навчальних матеріалів, таких як відеоінструкції чи FAQ, а також від розширення обсягу оцифрованих матеріалів, зокрема особових фондів і документів радянського періоду. Щодо юзабіліті, офіційний сайт потребує повного редизайну з акцентом на адаптивність і відповідність стандартам доступності, тоді як портал може бути вдосконалений через оптимізацію пошукової системи та покращення швидкості обробки запитів. Впровадження аналітики відвідуваності, як це робить Державний архів Миколаївської області, могло б допомогти краще зрозуміти потреби користувачів і адаптувати ресурси до їхніх запитів.

Таким чином, електронний портал archium.krop.archives.gov.ua є високоінформативним і відносно зручним ресурсом, що відповідає сучасним стандартам цифровізації архівної справи, тоді як офіційний сайт dakiro.kr-

admin.gov.ua має обмежену інформативність і низьку юзабіліті через застарілий дизайн і недостатню функціональність. Карта сайту дещо додає у зрозумілості роботи із сайтом, проте реалізовано її також у застарілому стилі що обмежує придатність її застосування (Додаток Б). Подальший розвиток обох ресурсів, з акцентом на розширення контенту, покращення інтерфейсу та інтеграцію з міжархівними платформами, сприятиме підвищенню їхньої ефективності та доступності для користувачів.

Таблиця 2.1

Сильні та слабкі сторони веб порталу Державного архіву Кіровоградської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Сторінка ефективно виконує свою основну функцію — перенаправлення користувачів до електронного порталу, який є значно потужнішим інструментом для роботи з архівними матеріалами. Короткий текст чітко описує можливості порталу, зокрема повнотекстовий пошук і доступ до оцифрованих документів, що є цінною інформацією для цільової аудиторії. Посилання на archium.krop.archives.gov.ua є прямим і працює без збоїв, що забезпечує швидкий перехід до потрібного ресурсу. Згадка про співпрацю з FamilySearch (хоча й опосередкована через контекст порталу) підкреслює прогресивний підхід архіву до цифровізації, що додає сторінці авторитетності.</p>	<p>Основним недоліком є низька інформативність сторінки, яка не розкриває деталей про вміст порталу чи специфіку доступних документів. Відсутність прикладів оцифрованих матеріалів, статистики оцифрування чи інструкцій знижує її корисність для нових користувачів. Застарілий дизайн і брак адаптивності роблять сторінку незручною для мобільних користувачів, а невідповідність стандартам доступності обмежує її аудиторію. Крім того, сторінка не використовує потенціал для інтеграції з порталом, наприклад, через вбудовані пошукові форми чи віджети, що могло б покращити користувацький досвід. Відсутність регулярного оновлення контенту також знижує актуальність сторінки, оскільки вона не відображає останніх досягнень архіву в цифровізації.</p>

Порівняно з аналогічними сторінками інших державних архівів, таких як Державний архів Одеської області чи Центральний державний історичний архів

у Львові, сторінка Кіровоградського архіву є менш інформативною та функціональною. Наприклад, сайт Одеського архіву містить детальніші описи оцифрованих фондів і приклади документів, а львівський архів пропонує розширені каталоги та інструктивні матеріали. Водночас перенаправлення до окремого порталу archium.krop.archives.gov.ua є сильною стороною, оскільки багато архівів інтегрують цифрові ресурси безпосередньо в офіційні сайти, що може ускладнювати навігацію через їхній застарілий дизайн.

Отже, для підвищення інформативності сторінки варто додати детальний опис вмісту порталу, включаючи перелік основних категорій оцифрованих документів (наприклад, метричні книги, фільтраційні справи), статистику оцифрування та приклади матеріалів. Доцільно включити інструкцію чи FAQ для нових користувачів, а також візуальні елементи, такі як скриншоти порталу чи прев'ю документів. Для покращення юзабіліті необхідно оновити дизайн сайту, забезпечивши адаптивність і відповідність стандартам WCAG. Інтеграція пошукової форми чи віджета з порталу могла б зробити сторінку більш функціональною, дозволяючи розпочати роботу з документами без переходу на інший сайт. Регулярне оновлення контенту, наприклад, додавання новин про нові оцифровані фонди, також підвищило б актуальність сторінки.

РОЗДІЛ 3.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Контент аналіз гілки «інформаційні проекти» веб-сторінки Державного архіву Кіровоградської області

Сторінка «Проекти Державного архіву Кіровоградської області» представляє собою перелік основних ініціатив установи, що втілювалися протягом останніх двох десятиліть. У шапці сторінки видно загальну навігацію сайту архіву, що охоплює довідкові розділи, електронний архів і корисні посилання, але окремі проекти не містять власних підсторінок або глибоких описів. В основному тексті наведено десяти назв проектів, з-поміж яких – «ЦНТУ: 155 років служіння освіті, науці та суспільству» «Залізний вершник українських полів» (присвячений 150-річчю заснування АТ «Ельворті» та 270-річчю міста Кропивницького), «Тернистий шлях до незалежності. Реабілітовані історією (20-ті роки ХХ століття)» (до Дня Незалежності України), «Павло Рябков на шляху до українського Відродження» (до 175-річчя від дня народження), «Ганна Дмитрян – меценатка з роду Мартакі» (до 180/185-річчя від дня народження), «Пам'яті сина самостійного народу...», «Державному архіву Кіровоградської області – 95 років», «Незалежність України: як це було», «Спадщина Євгена Маланюка» та «Що розкаже Кропивницький?»[49].

Жоден із цих заголовків не супроводжується короткою довідкою, метою, датами проведення або ілюстраціями, що значно обмежує можливість користувача зрозуміти суть кожного проекту або знайти архівні матеріали, пов'язані з ним, без додаткового відкриття сторінки пресвятого конкретному проекту.

Узагальнена тематика проектів

Історичні постаті та ювілеї	«Павло Рябков на шляху до українського Відродження» — до 175-річчя від дня народження.
	«Ганна Дмитрян – меценатка з роду Мартакі» — до 180/185-річчя від дня народження.
	«Спадщина Євгена Маланюка» — про літературну та культурну спадщину поета.
Промисловість та міська історія	«Залізний вершник українських полів» — до 150-річчя АТ «Ельворті» та 270-річчя міста Кропивницького
Національна пам'ять та незалежність	«Тернистий шлях до незалежності. Реабілітовані історією (20-ті роки ХХ століття)» — до Дня Незалежності України.
	«Незалежність України: як це було» — хроніка подій, що передували здобуттю незалежності.
Пам'ятні дати та ювілеї установи	«ЦНТУ: 155 років служіння освіті, науці та суспільству»
	«Державному архіву Кіровоградської області – 95 років» — історія та досягнення архіву.
Культурна спадщина міста	«Що розкаже Кропивницький?» — дослідження історії міста через архівні документи.

Кожен проект супроводжується ілюстраціями та короткими анотаціями, що дозволяє швидко ознайомитися з основною темою. Однак, детальні описи або посилання на повні версії матеріалів відсутні, що може обмежувати глибину ознайомлення з темою.

Основною перевагою сторінки є її лаконічність і фокусованість — користувач одразу бачить перелік провідних тем, над якими працював архів за визначений період. Проте відсутність будь-яких анотацій, дат, ілюстрацій та гіперпосилань на розгорнуті матеріали унеможливорює оперативне глибоке ознайомлення з кожним із проектів, а також ускладнює пошук необхідних документальних джерел. Крім того, мінімальна візуальна складова і текстова позначення лише назв проектів не дозволяють створити емоційний зв'язок із користувачем і спонукати його переглянути архівні матеріали. Складається враження, що сторінка виконує переважно функцію «контрольного списку»

реалізованих тем, але не надає жодного додаткового сервісу, наприклад, фільтрації за роками чи тематикою, що могло б значно покращити користувацький досвід.

Для підвищення інформативності та залученості аудиторії варто було б доповнити кожен заголовок стислою анотацією із зазначенням мети, дати реалізації та можливих результатів проєкту, а також додати гіперпосилання на повні версії публікацій або фотогалереї архівних документів. Додатково архів міг би впровадити візуальні елементи — наприклад, зображення з архівних справ, логотипи ювілейних подій чи портрети постатей — щоб зробити сторінку більш привабливою та зрозумілою для громадськості. Наявність механізмів фільтрації чи сортування за роками, тематикою (наприклад, «ювілейні заходи», «біографічні дослідження», «міська історія») або ключовими словами допомогла б відвідувачам швидше знаходити цільову інформацію серед численних проєктів. У цілому сторінка «Проєкти ДАКіро» [49] є корисним оглядовим ресурсом для ознайомлення з напрямками роботи Архіву, але потребує суттєвого доповнення змісту та функціоналу для забезпечення повноцінного доступу до архівних матеріалів і підвищення інтересу користувачів до регіональної історії.

Сторінка «Проєкти ДАКіро» виконує функцію переліку основних ініціатив Архіву, проте її актуальність та корисність обмежені через брак детальної інформації та візуального оформлення. Для підвищення залученості користувачів доцільно:

1. Розширити опис кожного проєкту (дати, мета, учасники, результати).
2. Додати інтерактивні елементи (посилання на завантаження документів, фотогалереї, короткі відеоролики).
3. Запровадити фільтри або сортування для зручного пошуку за темою чи роками.

Такі зміни допоможуть краще презентувати архівні розробки ДАКіро, полегшать орієнтування на сторінці та сприятимуть популяризації архівних матеріалів серед науковців і громадськості.

3.2. Аналіз висвітлення проєктів Держаного архіву Кіровоградської області

У сучасному цифровому світі архівна справа набуває нового виміру — завдяки інтерактивним вебплатформам історична спадщина стає доступною широкій аудиторії. Державний архів Кіровоградської області активно впроваджує інноваційні форми збереження, популяризації та інтерпретації документальної пам'яті, створюючи віртуальні інформаційно-просвітницькі проєкти, які охоплюють різні аспекти історії краю, видатних особистостей, культурних явищ та національного поступу. Ці вебпортали є не лише зручним інструментом для дослідників, студентів та викладачів, а й потужним засобом формування історичної свідомості, сприяючи осмисленню минулого через призму документів, артефактів і цифрових експозицій.

Кожен із проєктів демонструє глибоку взаємодію архівістів із науковими, освітніми та культурними інституціями регіону, що забезпечує високий рівень змістовності та достовірності представленого матеріалу. Завдяки тематичній і хронологічній структурі, мультимедійному наповненню та інтерактивним елементам, ці ресурси створюють нову форму діалогу між минулим і сучасністю, роблячи історію ближчою та зрозумілішою.

Віртуальний інформаційно-просвітницький виставковий проєкт «ЦНТУ: 155 років служіння освіті, науці та суспільству» створено до ювілею Центральноукраїнського національного технічного університету з метою висвітлення його багатой історії [47]. Проєкт демонструє розвиток технічної освіти, науки та інженерної думки в регіоні через архівні документи, бібліотечні видання та музейні експонати, охоплюючи період від заснування Єлисаветградського земського реального училища до сучасного університету (див. додаток В).

Сайт структуровано за хронологічним принципом, поділений на три основні

розділи, кожен з яких містить експозиції, що розкривають ключові етапи становлення та розвитку закладу. Перший розділ присвячений витокам технічної освіти на Єлисаветградщині, другий — викликам та досягненням ХХ століття, третій — становленню університету наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Кожна експозиція ілюструє важливі події та постаті, які вплинули на формування університету. Окрему увагу приділено фондам, що включають архівні матеріали, бібліотечні видання та музейні предмети, які відображають історію та культурну спадщину університету. Ретроспективний фотоальбом «Університет у кадрі: від фундаменту до знань» візуалізує еволюцію закладу, його традиції, наукові досягнення та зв'язок із суспільним життям країни.

Проект є результатом співпраці Державного архіву Кіровоградської області, Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського, Кіровоградського обласного краєзнавчого музею, Музею мистецтв Кіровоградської обласної ради та самого університету. Його мета — не лише зберегти історію університету, а й надихнути нові покоління студентів на досягнення, продовжуючи традиції технічної освіти та науки в Україні.

Віртуальний інформаційно-просвітницький проєкт «Залізний вершник українських полів» присвячений 150-річчю від заснування акціонерного товариства «Ельворті» та 270-річчю міста Кропивницький [29]. Проєкт має на меті висвітлити історію становлення та розвитку підприємства, починаючи від його заснування братами Робертом і Томасом Ельворті в 1874 році в Єлисаветграді (нині Кропивницький) як майстерні з ремонту сільськогосподарських знарядь. З часом майстерня перетворилася на завод, який став одним із провідних виробників сівалок та іншої сільськогосподарської техніки в Україні(див. додаток Г).

Сайт структуровано за хронологічним принципом і поділений на чотири розділи, кожен з яких містить експозиції, що розкривають ключові етапи розвитку підприємства. Перший розділ охоплює історію родини Ельворті та їх підприємницьку діяльність. Другий розділ присвячений періоду націоналізації, діяльності заводу «Червона зірка» під час воєнних та післявоєнних років, а також

його розвитку в часи перебудови та незалежності України. Третій розділ зосереджений на технічному прогресі, маркетингових стратегіях та досягненнях підприємства. Четвертий розділ висвітлює роль АТ «Ельворті» в історії міста Кропивницького, включаючи бібліографію, віртуальний туристичний маршрут та інші цікаві матеріали.

Проект базується на архівних документах, бібліотечних виданнях та музейних експонатах, що дозволяє глибоко зануритися в історію підприємства та його вплив на економічний розвиток України. Він є результатом співпраці Державного архіву Кіровоградської області, Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського, Кіровоградського обласного краєзнавчого музею, Музею мистецтв Кіровоградської обласної ради та самого підприємства. Проект не лише зберігає історичну спадщину, а й сприяє підвищенню обізнаності громадськості про важливість технічного прогресу та промислового розвитку в Україні.

Віртуальний інформаційно-просвітницький проєкт «Тернистий шлях до Незалежності. Реабілітовані історією» [45], створений Державним архівом Кіровоградської області, присвячений дослідженню політичних репресій 1920-х років на території сучасної Кіровоградщини. Його мета — висвітлити масштаб і механізми репресій, спрямованих проти учасників українського національно-визвольного руху, та повернути з небуття імена тих, хто постраждав від тоталітарного режиму(див. додаток Д).

Проект структуровано в кілька тематичних розділів, які охоплюють історичний контекст репресій, ідеологічні засади радянської каральної політики та конкретні приклади переслідувань. У розділі «Передмова» наголошується на важливості дослідження масових політичних репресій як одного з ключових завдань української історичної науки. Зазначається, що тривалий час архівні документи про ці події були недоступними, зберігалися у закритих фондах КПСС–КПУ і ЧК–КГБ, що ускладнювало вивчення масштабів репресій тоталітарного режиму.

У розділі «Репресії як метод покарання» розкривається ідеологічна основа

репресій, яка полягала в боротьбі проти «ворогів народу». Термін «репресії» використовувався в СРСР для позначення методу покарання осіб, які вважалися антиреволюційними елементами. Чистки мотивувалися бажанням партійного керівництва позбутися інакодумців і утвердити владу Сталіна. Кампанії репресій також були спрямовані проти соціальних груп, які вважалися неблагонадійними або протистояли радянській владі.

Розділ «Сини України» містить уривки з поезії та документи, які ілюструють трагічні долі українців, що боролися за незалежність у 1917–1921 роках. Зокрема, наведено уривок з «Козацької пісні», вилученої при обшуку Климасенка С.Ю., який відображає настрої того часу: «...Чорна хмара кругом облягла / І на горі синам України / Лиха доля у гості прийшла...». Проект також містить бібліографічні посилання на видання, присвячені дослідженню боротьби проти національно-визвольного руху та політичних репресій 20-х років ХХ століття. Це дозволяє користувачам поглибити свої знання та ознайомитися з додатковими джерелами інформації.

Загалом, проект спрямований на відновлення історичної справедливості, вшанування пам'яті жертв політичних репресій та формування національної свідомості. Він є важливим кроком у переосмисленні трагічних сторінок української історії та сприяє глибшому розумінню процесів, що відбувалися в Україні у першій половині ХХ століття.

Віртуальний виставковий проект «Павло Рябков на шляху до українського Відродження», створений Державним архівом Кіровоградської області спільно з провідними культурними установами регіону, присвячений багатогранній постаті Павла Захаровича Рябкова — землеміра, етнографа, історика та громадського діяча кінця ХІХ – початку ХХ століття. Проект розкриває його внесок у розвиток української культури, науки та громадського життя, акцентуючи на його ролі в дослідженні чумацтва та збереженні національної спадщини [38].

Сайт структуровано у вигляді тематичних експозицій, що охоплюють різні аспекти життя та діяльності Рябкова. Перша експозиція демонструє його

професійну діяльність як землеміра, представлена через архівні документи, карти та плани забудови Єлисаветграда. Друга експозиція висвітлює його активну участь у громадському житті міста, зокрема в роботі товариств, бібліотек, музеїв та освітніх ініціатив. Третя експозиція присвячена його науковій діяльності в галузі етнографії та краєзнавства, де він досліджував побут і звичаї українського народу. Четверта експозиція розповідає про його участь у культурному житті через історію створення картини, що відображає чумацький побут. П'ята експозиція представляє реконструкцію чумацького шляху за нотатками Рябкова, що стала основою для туристичного маршруту.

Проект також включає інтерактивну карту маршруту «Чумацьким шляхом Павла Рябкова», який відтворює 33-кілометрову ділянку Кучманського шляху в Кіровоградській області. Цей маршрут базується на робочих нотатках Рябкова, що зберігаються в обласному краєзнавчому музеї, та доповнений цитатами діячів української культури.

Окрему увагу приділено впливу Рябкова на сучасні культурні проекти. Його дослідження чумацтва стали натхненням для створення науково-популярного серіалу «Чумацькі пісні», в якому чумацькі пісні представлені в історико-культурному контексті. У серіалі взяли участь близько 100 організацій, зокрема Державний архів Кіровоградської області, що свідчить про значущість спадщини Рябкова для сучасної культури.

Загалом, проект є глибоким дослідженням життя та діяльності Павла Рябкова, який, будучи учнем видатних українських вчених, таких як Федір Вовк, Михайло Грушевський та Іван Франко, зробив значний внесок у розвиток української науки, культури та громадського життя. Його багатогранна діяльність та відданість справі збереження національної спадщини роблять його постать актуальною і сьогодні.

Віртуальний проект «Ганна Дмитрян – меценатка з роду Мартакі» присвячений життю та благодійній діяльності Ганни Михайлівни Дмитрян, видатної меценатки кінця XIX – початку XX століття. Проект створено до 180/185-річчя від дня її народження та є спільною ініціативою Державного архіву

Кіровоградської області та провідних культурних установ регіону [12]. Ганна Дмитрян народилася в заможній родині Мартакі, її батько Михайло Мартакі був негоціантом та ліверантом. Після втрати доньки Анни, Ганна присвятила себе благодійності, фінансуючи будівництво та розвиток важливих соціальних об'єктів. Серед її значущих проєктів — православний храм Святого Пантелеймона (Дмитрянська церква), Вознесенський собор у Бобринці, лікарня Святої Анни в Єлисаветграді та лікарня у Новомиргороді. Вона також підтримувала талановитих особистостей, таких як архітектор Яків Паученко, інженер Євген Тамм, лікарі Остап Юцевич та Кміт.

Особливу увагу Ганна приділяла якості будівництва та оздоблення споруд, особисто контролюючи вибір матеріалів та планування приміщень. Її благодійність не обмежувалася фінансовою підтримкою; вона активно брала участь у плануванні та реалізації проєктів, забезпечуючи комфортні умови для лікарів, священників та інших працівників. Ганна Дмитрян померла 13 січня 1913 року в Єлисаветграді. За її заповітом, її поховали у сімейній усипальниці в храмі Святого Пантелеймона в Бобринці. Її спадщина — це не лише архітектурні пам'ятки, а й приклад безкорисливої служби суспільству, який надихає майбутні покоління.

Проєкт детально висвітлює життя та діяльність Ганни Дмитрян, підкреслюючи її внесок у розвиток соціальної інфраструктури та культурної спадщини регіону. Він слугує джерелом історичної пам'яті та вшанування благодійниці, яка залишила глибокий слід у серцях людей та історії краю.

Віртуальний виставковий проєкт «Пам'яті сина самостійного народу» [39] присвячений 70-річчю від дня народження Леоніда Васильовича Куценка — видатного українського літературознавця, доктора філологічних наук, професора, заслуженого працівника народної освіти України та члена Національної спілки письменників України. Ініціатива реалізована спільно Державним архівом Кіровоградської області, Кіровоградською обласною бібліотекою для юнацтва імені Євгена Маланюка та Літературно-меморіальним музеєм Івана Карпенка-Карого в місті Кропивницькому. Проєкт складається з

кількох тематичних розділів, що висвітлюють життєвий і творчий шлях Леоніда Куценка. У передмові підкреслюється його значення як науковця, педагога та громадського діяча, який залишив глибокий слід у літературному краєзнавстві та культурному житті України. Навіть після його передчасної смерті, пам'ять про нього жива, а його внесок у науку та освіту продовжує надихати нові покоління.

Основна експозиція проекту — «Із документальної спадщини. Леонід Куценко» — представляє архівні документи та матеріали, що розкривають різні аспекти його професійної діяльності. Серед них — витяги з протоколів, матеріали наукових конференцій, списки викладачів, плани роботи, рішення зборів письменників, а також спогади самого Куценка про свого наставника Миколу Смоленчука. Ці документи ілюструють його шлях від студента до професора, його участь у наукових дослідженнях, викладацькій діяльності та громадському житті.

Важливу роль у проекті відіграють фотографії, що зображують Леоніда Куценка в різні періоди його життя: студентські роки, наукові поїздки до Польщі та США, участь у культурних заходах. Ці візуальні матеріали доповнюють текстову частину, надаючи проекту емоційної глибини та особистісного виміру.

Загалом, проект «Пам'яті сина самостійного народу» є важливим внеском у збереження та популяризацію спадщини Леоніда Куценка. Він не лише вшановує пам'ять видатного науковця, а й слугує джерелом натхнення для майбутніх дослідників, педагогів та культурних діячів, демонструючи приклад відданості науці, освіті та рідному краю.

Віртуальний проект «Історія життя архіву, або Доторкнись і дізнайся» [21], створений з нагоди 95-річчя Державного архіву Кіровоградської області, є масштабною цифровою виставкою, яка висвітлює ключові етапи становлення та розвитку архівної справи в регіоні. Його структура охоплює історичні віхи, починаючи з 1925 року, коли було засновано Зінов'євське окружне архівне управління, що стало першим кроком у формуванні сучасної архівної системи області. У розділі, присвяченому початковому періоду, представлено документи,

які ілюструють організаційні процеси та виклики, з якими стикалися перші архівісти. Особливу увагу приділено рокам Другої світової війни, коли архів зазнав значних втрат через гітлерівську окупацію, але згодом відновив свою діяльність у повоєнний період. Наступні розділи демонструють розвиток архіву в радянський період, зокрема будівництво у 1983 році нового дев'ятиповерхового приміщення з архівосховищами площею понад 3,4 тисячі квадратних метрів. Цей етап відзначено модернізацією інфраструктури та розширенням фондів.

У розділі, присвяченому добі незалежності України, висвітлено трансформацію архіву в сучасний науково-інформаційний центр, що активно займається науково-дослідною та виставковою діяльністю. Представлено численні виставки, добірки документів, наукові збірники та монографії, які сприяють популяризації історії регіону та залученню громадськості до вивчення архівних матеріалів.

Проект також акцентує на ролі архіву як хранителя національної пам'яті, підкреслюючи його внесок у збереження культурної спадщини та підтримку наукових досліджень. Віртуальна виставка є не лише джерелом інформації, а й платформою для взаємодії з користувачами, що сприяє підвищенню обізнаності про значення архівної справи в суспільстві.

Віртуальний проєкт «Незалежність України: як це було» [37], створений Державним архівом Кіровоградської області, є документально-історичним фотонарисом, який висвітлює ключові етапи становлення та утвердження незалежності України через призму подій на Кіровоградщині. Проєкт структуровано в кілька розділів, кожен з яких розкриває окремі аспекти історичного процесу.

Перший розділ зосереджений на подіях, що передували проголошенню незалежності, та реакції місцевої громади на ці події. Тут представлені документи, такі як текст Декларації про державний суверенітет України, рішення про підняття національного прапора та інші матеріали, що ілюструють активну участь мешканців Кіровоградщини у процесах державотворення. Другий розділ

присвячений видатним особистостям, які зробили значний внесок у боротьбу за незалежність та розвиток української державності. Серед них — Володимир Винниченко, Герасим Нестеренко, Володимир Панченко та Володимир Кобзар. Їхні біографії та діяльність подані з акцентом на зв'язок із регіоном, що підкреслює роль Кіровоградщини в загальноукраїнському контексті.

Третій розділ демонструє культурно-історичну палітру української державності через мистецькі твори, архітектурні пам'ятки та інші символи. Зокрема, представлено картини, скульптури та інші артефакти, що відображають національну ідентичність та історичну пам'ять. Особливу увагу приділено таким об'єктам, як площа Богдана Хмельницького, пам'ятник Володимиру Винниченку та будівля 3-го окремого полку спеціального призначення. Загалом, проект є важливим джерелом для вивчення новітньої історії України та ролі Кіровоградщини в процесах державотворення. Він поєднує документальні матеріали, біографії видатних особистостей та культурні артефакти, створюючи цілісну картину становлення незалежної України.

Віртуальний архівно-бібліотечний проєкт «Спадщина Євгена Маланюка» [44], створений Державним архівом Кіровоградської області спільно з обласною бібліотекою для юнацтва імені Євгена Маланюка, присвячений 125-річчю від дня народження видатного українського поета, публіциста та культурного діяча. Проєкт має на меті відновити історичну справедливість щодо постаті Маланюка, чия творчість тривалий час замовчувалась і фальсифікувалась, а також показати його як людину, яка самостійно збудувала свою долю, незважаючи на численні перешкоди.

Сайт структуровано у вигляді тематичних розділів, які розкривають різні аспекти життя та діяльності Маланюка. Перший розділ зосереджений на його навчанні в Єлисаветградському земському реальному училищі, де він почав писати вірші ще в юному віці. Представлено архівні документи, такі як екзаменаційні відомості, листи його батька щодо оплати навчання, письмові роботи та програма літературно-музичного вечора, що ілюструють його ранній творчий шлях. Другий розділ висвітлює літературну спадщину Маланюка, який

є автором 20 поетичних книг та літературно-критичних праць. Його творчість пронизана ідеєю української державності та національної ідентичності. Представлено прижиттєві видання його творів, що зберігаються у фондах обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського. Третій розділ знайомить з фотодобіркою з життя Маланюка, включаючи світлини з різних періодів його життя: навчання в Празі, студентські роки в Подєбрадах, варшавський період. Ці фотографії доповнюють уявлення про його особистість та життєвий шлях.

Загалом, проєкт є важливим внеском у збереження та популяризацію спадщини Євгена Маланюка, демонструючи його значення для української літератури та культури. Він поєднує архівні документи, бібліотечні матеріали та візуальні ресурси, створюючи цілісну картину життя і творчості поета.

Віртуальний проєкт «Що розкаже Кропивницький?» [48], підготовлений до 140-річчя утворення першого українського професійного театру, пропонує інтерактивну мандрівку історичними місцями Кропивницького, пов'язаними з розвитком театрального мистецтва. Цей проєкт сприяє глибшому розумінню культурної спадщини міста та його внеску в українську театральну традицію.

Проєкт охоплює кілька ключових зупинок, кожна з яких висвітлює важливі аспекти історії театру в Кропивницькому. Однією з таких зупинок є «Зі сторінок архівних джерел», де представлені документи, що ілюструють труднощі, з якими стикалися перші українські театральні трупи, а також їхні досягнення в умовах обмежень російського царизму.

Інша зупинка — «В гостях у Тобілевичів» — знайомить з Літературно-меморіальним музеєм Івана Карпенка-Карого, розташованим у будинку, де письменник проживав у 1872–1883 роках. Тут зберігаються прижиттєві видання його творів, фотографії та листи, що відображають його зв'язки з іншими діячами театрального світу, такими як Микола Садовський, Панас Саксаганський та Марія Заньковецька.

Зупинка «Відвідини садиби М. Л. Кропивницького» присвячена будинку,

де Марко Кропивницький створював свої класичні п'єси. Тут також відбулася перша зустріч з Марією Адамовською (Заньковецькою), що стало початком формування першої української професійної театральної трупи. Проєкт також висвітлює внесок Дмитра Гайдамаки-Вертепова, учня Марка Кропивницького, в розвиток українського театру. Його творчість та педагогічна діяльність залишили помітний слід у театральній культурі. Завершує мандрівку зупинка «Книгозбірня: корифеї театру», де представлені рідкісні видання п'єс корифеїв українського театру, що зберігаються у фондах обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. І. Чижевського.

Загалом, проєкт «Що розкаже Кропивницький?» є цінним ресурсом для тих, хто цікавиться історією українського театру та культурною спадщиною Кропивницького. Він поєднує архівні документи, музейні експонати та віртуальні тури, що дозволяє глибше зануритися в атмосферу театральної епохи.

3.3. Шляхи удосконалення веб-сторінок Держаного архіву Кіровоградської області в контексті висвітлення інформаційних проєктів архіву

Щоб покращити проаналізовані вище сторінки, варто звернути увагу на кілька ключових аспектів, які сприятимуть підвищенню їхньої привабливості, зручності користування і ефективності донесення інформації. По-перше, важливо звернути увагу на дизайн і навігацію. Візуальна складова має бути сучасною та гармонійною, водночас вона не повинна відволікати від основного контенту. Для цього корисно використовувати єдиний стиль оформлення з відповідною кольоровою гамою, що підкреслює тематику проєкту і сприяє легкому сприйняттю інформації. Навігація має бути інтуїтивно зрозумілою, з чітко видимими посиланнями на всі основні розділи, щоб користувачі могли легко переходити між темами без зайвих кроків. Важливо передбачити

адаптивність сторінок, щоб комфортно працювати з проєктами було з будь-яких пристроїв — від комп'ютерів до смартфонів і планшетів.

Ще одним важливим аспектом є оптимізація контенту для кращої взаємодії з аудиторією. Тексти варто зробити більш живими, емоційними і водночас інформативними, щоб викликати інтерес і тримати увагу користувача. Можливо, доцільно додати цитати відомих діячів або фрагменти з архівних документів, які надають історії більшої автентичності. Візуальні матеріали, такі як фотографії, документи, мапи, можуть бути інтерактивними, наприклад, із можливістю збільшення або перегляду в детальному режимі, що зробить дослідження сторінок більш захопливим. Відео- та аудіоматеріали, якщо це можливо, додадуть сторінкам динаміки і допоможуть краще зануритися у тему.

Не менш важливою є якість і достовірність представленої інформації. Рекомендовано впровадити більш чіткі посилання на джерела, щоб підкреслити науковий рівень проєктів і надати користувачам можливість поглибити свої знання за власним бажанням. Для підвищення довіри корисно включати коментарі експертів або істориків, які прокоментують представлені матеріали та пояснять їх значення. Відсутність помилок у текстах і якісний переклад, якщо проєкти мають мультимовність, також суттєво впливають на сприйняття.

Щодо інтерактивності, варто додати більше елементів взаємодії, що допоможуть залучати користувачів до активного пізнання. Наприклад, це можуть бути вікторини, квести, інтерактивні карти, де можна клікнути на певний об'єкт і отримати детальну інформацію. Такий підхід сприяє не лише навчальному процесу, а й підвищенню інтересу та мотивації до вивчення історії й культури.

Окремо слід звернути увагу на швидкість завантаження сторінок. Враховуючи велику кількість архівних фотографій, документів і мультимедійних матеріалів, необхідно оптимізувати розмір файлів, щоб забезпечити комфортний доступ до проєктів навіть при повільному інтернет-з'єднанні. Технічна оптимізація також сприятиме кращому ранжуванню в пошукових системах і більшій видимості для потенційної аудиторії.

Нарешті, корисним буде впровадження зворотного зв'язку, де відвідувачі могли б залишати свої відгуки, ставити питання або ділитися власними думками щодо представлених матеріалів. Це не лише збільшить залученість аудиторії, а й дозволить авторам проєктів отримувати цінні коментарі для подальшого вдосконалення.

Загалом, покращення сторінок має базуватися на поєднанні сучасних дизайнерських рішень, глибокої інформативності, інтерактивності та зручності користування, що зробить віртуальні виставки не тільки джерелом знань, а й захопливою подорожжю у світ історії та культури.

ВИСНОВКИ

Сучасний стан державних архівів України є складним і суперечливим: з одного боку — наявні значні досягнення у сфері цифровізації, міжнародної співпраці та популяризації архівної спадщини; з іншого — архіви постають перед серйозними викликами, зумовленими війною, хронічним недофінансуванням, технічною та кадровою відсталістю. Військова агресія Росії створила безпрецедентні загрози для фізичної безпеки архівних документів, тоді як економічна ситуація стримує реалізацію необхідних реформ. Незважаючи на це, спостерігається поступ у створенні онлайн-доступу до фондів, розвитку партнерств та зростанні суспільного інтересу до історичної пам'яті. Успішна модернізація архівної системи можлива лише за умови комплексного підходу, що включатиме стратегічне планування, посилення кадрового потенціалу, належне фінансування, широкомасштабну цифровізацію та адаптацію до сучасних викликів. Архіви мають усі передумови, щоб стати не лише сховищами документів, а й активними учасниками культурного та наукового процесу в Україні.

Державний архів Кіровоградської області є ключовою інституцією, що поєднує функції збереження історичної пам'яті, науково-дослідної діяльності та надання суспільно значущих послуг. Завдяки глибокій роботі з архівними фондами, активній цифровізації, співпраці з науковими установами та відповідальності перед громадянами, архів утверджується як один із найсучасніших регіональних архівів України. Попри фінансові та кадрові виклики, установа демонструє високий рівень організації, професіоналізм працівників і здатність адаптуватися до вимог часу, залишаючись надійним охоронцем документальної спадщини Кіровоградщини та джерелом знань для теперішнього й майбутніх поколінь.

Оцінка інформативності та юзабіліті веб-ресурсів Державного архіву Кіровоградської області виявила суттєві відмінності між офіційним сайтом (dakiro.kr-admin.gov.ua) та електронним порталом (archium.krop.archives.gov.ua). Перший виконує базову інституційну функцію, проте демонструє обмежену

інформативність, застарілий дизайн, відсутність адаптивності та доступності для широкого кола користувачів. Його структура не повністю логічна, а зміст оновлюється нерегулярно, що знижує загальну ефективність використання ресурсу.

Натомість електронний портал архіву значно перевершує офіційний сайт за всіма ключовими параметрами. Він забезпечує доступ до широкого спектра оцифрованих документів, реалізує зручну систему повнотекстового пошуку, має сучасний інтерфейс та функції, важливі для дослідників і фахівців, зокрема особистий кабінет, адаптивний дизайн і навігаційні покажчики. Незважаючи на деякі недоліки — брак навчальних матеріалів, неповні описи окремих фондів і періодичні технічні затримки — портал є потужним інструментом у сфері цифровізації архівної справи.

Загалом, ефективність обох ресурсів можна підвищити шляхом модернізації офіційного сайту, розширення контенту, дотримання стандартів веб-доступності та кращої інтеграції з електронним порталом. Водночас подальший розвиток порталу archium.krop.archives.gov.ua — шляхом наповнення новими оцифрованими фондами, додавання інструкцій і покращення пошукової системи — сприятиме підвищенню доступності архівної інформації та зміцненню позицій архіву як сучасного цифрового сервісу для громадськості.

Сторінка «Проекти Державного архіву Кіровоградської області» є стислим оглядовим ресурсом, що відображає тематичне розмаїття і хронологічний обсяг роботи установи протягом останніх десятиліть. Вона демонструє зусилля архіву в збереженні пам'яті про історичні постаті, місцеву індустріальну спадщину, державотворчі події та культурне життя регіону. Водночас брак коротких анотацій, ілюстрацій, гіперпосилань і засобів фільтрації значно знижує інформативну та інтерактивну цінність ресурсу.

Попри лаконічність і структурованість, сторінка наразі виконує функцію формального переліку реалізованих тем без можливості оперативного ознайомлення з їхнім змістом. Для підвищення ефективності варто доповнити її стислими описами проєктів, інтерактивними елементами (зображення,

документи, відео) та інструментами навігації (фільтри за тематикою і роками). Такі покращення не лише підвищують зручність користування, а й сприятимуть ширшому залученню громадськості та наукової спільноти до архівної спадщини регіону.

Таким чином, віртуальні інформаційно-просвітницькі проекти Державного архіву Кіровоградської області є не лише інноваційною формою популяризації архівної справи, а й важливою складовою культурної політики регіону. Вони сприяють формуванню історичної пам'яті, підтримують міжпоколіннєвий діалог, поглиблюють знання про минуле та надихають на збереження спадщини. Через поєднання документальних джерел, музейних експонатів, бібліографії та сучасних цифрових інструментів ці проекти створюють простір живого архіву — доступного, гнучкого й актуального для кожного, хто прагне пізнати історію краю й України в цілому.

Покращення віртуальних сторінок архівних проектів повинне відбуватися комплексно, з урахуванням як технічних, так і змістових аспектів. Сучасний дизайн, інтуїтивна навігація й адаптивність до різних пристроїв формують позитивний користувацький досвід і забезпечують зручність у користуванні. Живий і динамічний контент, підкріплений емоційно насиченими текстами, інтерактивними матеріалами та мультимедійним супроводом, робить проекти більш привабливими, особливо для молодшої аудиторії.

Не менш важливим є акцент на достовірності й академічній надійності інформації, що підвищує довіру користувачів і надає проектам освітньої цінності. Додаткові функції, як-от інтерактивні карти, квести чи можливість залишити відгук, забезпечують глибшу залученість і трансформують перегляд сторінок на активну взаємодію з історичним матеріалом.

У результаті такі вдосконалення сприятимуть не лише популяризації архівної спадщини, а й формуванню стійкого інтересу до вивчення історії, розширенню аудиторії та підвищенню культурного рівня суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Analytics Tools & Solutions for Your Business - Google Analytics. *Google Marketing Platform*. URL: <https://marketingplatform.google.com/about/analytics/> (date of access: 09.04.2025).
2. Checking your browser - reCAPTCHA. *Checking your browser - reCAPTCHA*. URL: <https://www.semrush.com/> (date of access: 04.04.2025).
3. FamilySearch.org. *FamilySearch.org*. URL: <https://www.familysearch.org/uk/search/collection/list/?page=1&countryId=1927132> (date of access: 03.04.2025).
4. Hotjar: Website Heatmaps & Behavior Analytics Tools. *Hotjar: Website Heatmaps & Behavior Analytics Tools*. URL: <https://www.hotjar.com/> (date of access: 09.04.2025).
5. MediaWiki default. Велика Українська Енциклопедія. *Велика Українська Енциклопедія*. URL: <https://vue.gov.ua> (дата звернення: 04.04.2025).
6. Артеменкова О. Нормативно-правове забезпечення впровадження інформаційних технологій у діяльність архівних установ України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 2022. Вип. 10. С. 62–68.
7. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України / Редкол.: Я.С.Калакура (гол. ред.) та ін. – К., 1998. – 316 с.
8. Бездрабко В. Соціальні мережі й архівні практики. *Архіви України*. 2021. № 3. С. 16–35
9. Бондаренко С. Г. Сучасні тенденції інформатизації архівів у цифрову епоху. *Український архівний журнал*. 2020. Т. 5. С. 42–47.
10. Вдовічен А. А., Вдовічена О. Г. Організація виставкової діяльності : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2018. 264 с. URL: http://chteiknteu.cv.ua/ua/content/download/nayka/monography/org_vist_d_2018.pdf (дата звернення 09.04.2025).
11. Галета Я. В. Теоретичні засади формування цифрової компетентності в контексті інформаційної, бібліотечної та архівної справи. *Наукові*

- записки. Серія: Педагогічні науки. 2024. Вип. 215. С. 12–15. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1907/1883> (дата звернення 09.04.2025).
12. Ганна Дмитрян – меценатка з роду Мартакі Спільний проєкт до 180/185? річчя від дня її народження URL: <https://dakiro.kr-admin.gov.ua/v/2023/04-17/index.html> (дата звернення: 09.04.2025).
13. Гах І. П. Вплив соціальних мереж як форми комунікації на інформаційне суспільство. Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір : матеріали Міжнар. наук. конф. м. Київ, 08 жовт. 2024. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/2045> (дата звернення 09.04.2025).
14. Голосіївська районна в місті Києві державна адміністрація. *Just a moment...* URL: <https://golos.kyivcity.gov.ua/news/100-rokiv-ukrainskiy-derzhavi-pavla-skoropadskogo> (дата звернення: 03.04.2025).
15. Державна архівна служба України. *Access Denied*. URL: <https://archives.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2025).
16. Державний архів Київської області. URL: <https://dako.gov.ua> (дата звернення: 10.04.2025).
17. Державний архів м. Києва. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/> (дата звернення: 09.04.2025).
18. Державний Архів Харківської області. *Державний Архів Харківської області*. URL: <http://archives.kh.gov.ua/> (дата звернення: 04.04.2025).
19. Державні архіви України. *Державні архіви України*. URL: <https://dahmo.gov.ua> (дата звернення: 04.04.2025).
20. Державний архів Кіровоградської області URL: <https://dakiro.kr-admin.gov.ua/> (дата звернення: 09.04.2025).
21. Державному архіву Кіровоградської області – 95 років URL: <https://dakiro.kr-admin.gov.ua/project/dako95.html> (дата звернення: 09.04.2025).
22. Дідух Л., Залеток Н. Досвід українських архівів щодо використання та доступу до докумеентів, що містять персональні дані. Архіви України.

2021. Вип. 1(326). С. 104–114.
23. Довгань О. Д. Інформаційні ресурси: національні та державні, зміст, поняття. Інформація і право. 2015. № 3. С. 85–91
24. ДСТУ 2732-2023. Діловодство і архівна справа. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2024-03-01]. К. : Держспоживстандарт України, 2024. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=103322 (дата звернення 09.04.2025).
25. ДСТУ 8889:2019 Документи з паперовими носіями. Правила зберігання національного архівного фонду. Технічні вимоги. [Чинний від 2020-10-01]. К. : Держспоживстандарт України, 2020. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=84008 (дата звернення 09.04.2025).
26. Е-ресурс ДАКіро. *е-ресурс* ДАКіро. URL: <http://archium.krop.archives.gov.ua/> (дата звернення: 03.04.2025).
27. Забудська Л. Ф. Організація архівної справи в ДНСГБ УААН: стан та перспективи. Історія науки і біографістика. 2006. № 1. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/E-Journals/INB/2006-1/06zlfusp.html> (дата звернення 09.04.2025)
28. Залєток Н., Чорноморець Є. Осмислення ролі архівів у Європейському Союзі (за документами ЄС). Архіви України. Вип. 3.(336). 2023. С. 7–27.
29. Залізний вершник українських полів з нагоди відзначення 150-річчя заснування АТ «Ельворті» та 270-річчя заснування міста Кропивницького URL: <https://dakiro.kr-admin.gov.ua/project/elvorti/titul.html> (дата звернення: 09.04.2025).
30. Калакура Я., Палієнко М. Концептуалізація електронного архівознавства в контексті цифровізації українського суспільства. Архіви України. 2021. Вип. 1(17). С. 36–65.
31. Калінічева Г. І., Романовський Р. В. Міжнародні стандарти у сфері архівної справи та керування документаційними процесами: проблеми гармонізації в Україні. Архіви України. 2015. Вип. 4. С. 54–73.
32. Ковтаюк Ю. С. Використання штучного інтелекту і діяльності архівів,

- бібліотек і музеїв. Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір : матеріали Міжнар. наук. конф. м. Київ, 08 жовт. 2024. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/2269> (дата звернення 09.04.2025).
33. Контакти Державних архівів України. *Каталог Метричних Книг України "Генеалогія"*. URL: <https://genealogia.com.ua/kontakty-derzhavnykh-arkhiviv-ukrayiny/> (дата звернення: 04.04.2025).
34. Котов К. Р. Застосування блокчейн-технологій у формуванні безпеки електронного документообігу. Р. : Перспективи використання блокчейн-технологій у документній, бібліотечній та архівній справі. Вінниця, 2024. С. 29–33.
35. Матяш І. Б. Організація архівної справи в сучасній Україні. Студії з архівної справи та документознавства. URL: <http://www.history.org.ua/JournALL/sid/11/2/2.pdf> (дата звернення 09.04.2025).
36. Мукомела І. В. Інформаційне суспільство та його ознаки: теоретико-правовий аспект. Вісник Національної академії правових наук України. 2015. № 2 (81). С. 130–137.
37. Незалежність України: як це було URL: <https://dakiro.kr-admin.gov.ua/project/day/index.html> (дата звернення: 09.04.2025).
38. Павло Рябков на шляху до українського Відродження до 175-ї річниці від дня його народження URL: <https://dakiro.kr-admin.gov.ua/project/ryabkov/titul.html> (дата звернення: 09.04.2025).
39. Пам'яті сина самостійного народу... URL: <https://kutsenkovskichitanya.vercel.app/> (дата звернення: 09.04.2025).
40. Персональні запити. *Державний архів Дніпропетровської області*. URL: <https://dp.archives.gov.ua/index.php/zvernenia-gromadian/111-personalni-zapyty> (дата звернення: 11.04.2025).
41. Про стан архівної справи в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України : РІШЕННЯ від 23.04.2009 № N 69

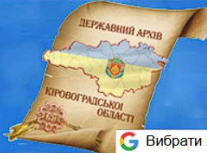
- (v0069560-09). URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/nr_01560-09#Text (дата звернення: 10.04.2025).
42. Санцевич А. Роль архівів у розвитку історичної науки. *Архіви України*. 1998. № 3. С. 19–25.
43. Сенченко М. Хартія ЮНЕСКО про збереження цифрової спадщини. Вісник Книжкової палати. 2022. № 12. С. 3-9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2022_12_4 (дата звернення 09.04.2025).
44. Спадщина Євгена Маланюка URL: https://dakiro.kr-admin.gov.ua/project_dakiro.php (дата звернення: 09.04.2025).
45. Тернистий шлях до незалежності. Реабілітовані історією (20-ті роки ХХ століття) до Дня Незалежності України URL: https://dakiro.kr-admin.gov.ua/project/repression_2023/index-repression.html (дата звернення: 09.04.2025).
46. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. *Центральний державний архів вищих органів влади та управління України*. URL: <https://tsdavo.gov.ua> (дата звернення: 09.04.2025).
47. ЦНТУ: 155 років служіння освіті, науці та суспільству URL: <https://dakiro.kr-admin.gov.ua/v/2025/cntu2025/titul.html> (дата звернення: 09.04.2025).
48. Що розкаже Кропивницький? URL: https://dakiro.kr-admin.gov.ua/project_dakiro.php (дата звернення: 09.04.2025).
49. Проекти ДАКіро URL: https://dakiro.kr-admin.gov.ua/project_dakiro.php (дата звернення: 09.04.2025).
50. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР : станом на 31 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр#Text> (дата звернення: 03.06.2025).

Головна сторінка офіційної сторінки архіву

Державний архів Кіровоградської області

Тел.: (0522) 37-31-10 E-mail: public@dakiro.kr-admin.gov.ua

Електронний архів
Корисні посилання
Контакти
Карта сайту
Пошук
До уваги!

Оберіть зручний розмір шрифту:

Поточні та заплановані заходи і події у сфері архівної справи та діловодства

УВАГА АКЦІЯ!!!

Державний архів Кіровоградської області ініціює проведення регіональної акції "Світлини на іменини" до 100-річчя установи, метою якої є поповнення архівних фондів історичними світлинами та документами, що відображають життя нашого краю, визначні події, відомих особистостей, трудові колективи, побут і традиції різних періодів. Особливу увагу приділено збору матеріалів періоду повномасштабної російсько-української війни.

Запрошуємо долучитись до акції та надсилати (передавати) до архіву копії (оригінали) світлин та документів, що відображають історію життя нашого краю та його жителів у XX ст. - першій чверті XXI ст. на електронні адреси: public@dakiro.kr-admin.gov.ua та arh@dakiro.kr-admin.gov.ua

Наші контакти: (0522) 37-31-65 (Гончарова Тетяна Вікторівна)
(0522) 37-31-33 (Коваль Вікторія Іванівна)

ЗРОБІТЬ РАЗОМ З НАМИ ЦІ КРОКИ ДО 100 РОКІВ!

НОВИНИ

24 квітня 2025 року

... КІРОВОГРАД...

Інформуємо про чергове поповнення експозицією кімнати-електронного ресурсу Державного архіву музею «Пам'яті

АНОНСИ

ГРОМАДЯНАМ

[Конкурс на зайняття вакантних посад державної служби](#)

Запрошуємо учнів загальноосвітніх шкіл, студентів вищих навчальних закладів, колективи установ, організацій, підприємств області ознайомитись з

Електронний ресурс

Електронні бланки заяв

UNITED24 MEDIA

Dія Цифрова освіта

Dія Цифрова держава

Електронний підпис економить папір та обходить черги

Оберіть зручний розмір шрифту:
A- A+

КАРТА ПОРТАЛУ

Ліве меню

Головна сторінка
Про архів
Нормативна база
Галузеві програми
Державні послуги
Державні закупівлі
Регуляторні акти
Інформуємо громадськість
Безбар'єрність
Міжнародна діяльність
Запобігання проявам корупції
Вакансії

Інтернет-приймальня
Звернення громадян
Наші консультації
Доступ до публічної інформації

Метрики Центральної України
Розсекречення архівних документів

Архіви репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років

Документальні виставки on-line

Нові надходження до бібліотеки Держархіву

Публікації на порталі

Архіви у ЗМІ

Архівна хроніка: тоді і зараз

Пам'яті та знаменні дати Другої світової війни 1939 – 1945 рр.

Архівна ювідея та Голокост у Центральноукраїнському регіоні

Видатні особистості нашого краю

Кіровоградська область: сторінки історії у документах

У буденній роботі

Проекти ДАКіро

Архіви установи області

Верхнє меню

- Головна сторінка
- Про архів
 - Керівництво
 - Історія
 - Основні завдання
 - Структура
 - Дорадчі органи
 - Колегія
 - Експертно-перевірна комісія
 - Науково-методична рада
 - Фонди
- Нормативна база
 - Положення
 - Накази
 - Методичні розробки
 - Інструкції
 - Ціни на послуги, що надаються архівом
- Галузеві програми
- Державні послуги
 - ПЕРЕЛІК платних послуг, які можуть надаватися архівними установами, що утримуються за рахунок бюджетних коштів
 - ПОРЯДОК користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам, у Державному архіві Кіровоградської області
- Відкриті дані
- Державні закупівлі
- Регуляторні акти
- Інформуємо громадськість
 - Плани
 - Звіти
 - Правила внутрішнього службового розпорядку
 - Список юридичних осіб - джерел формування НАФ, які передають документи до Державного архіву Кіровоградської області
 - Графік особистого прийому громадян керівництвом
 - Перелік послуг, які надаються безоплатно та на умовах оплати Державним архівом Кіровоградської області
 - Архіви пропонують
- Міжнародна діяльність
- Запобігання проявам корупції
 - Рішення колегії
 - Накази
 - Заходи, звіти, інформації
 - Декларації про доходи та видатки
 - Заходи щодо реалізації Закону України "Про очищення влади"
- Вакансії
- Інтернет-приймальня
- Звернення громадян
 - Нормативно-правові акти
 - Рішення колегії
 - Порядок організації роботи з проведення особистого прийому громадян у Держархів області
 - Порядок виконання запитів у Державному архіві Кіровоградської області
 - Соціально-правові запити
 - Генеалогічні запити
 - Бланки заяв
 - Відомості про місцезнаходження документів ліквідованих та реорганізованих підприємств, установ та організацій
- Наші консультації
- Доступ до публічної інформації
 - Система обліку публічної інформації, яка є у володінні державного архіву області
 - Нормативна база
 - Порядок оскарження рішень Державного архіву Кіровоградської області, ліній чи бездіяльності
 - Розташування місця, де надаються необхідні запитувачам форми і бланки установи
 - Перелік видів публічної інформації, розпорядником якої є Державний архів Кіровоградської області
- Розсекречення архівних документів
- Документальні виставки on-line
- Публікації на порталі
 - Збірники наукових праць
 - Монографії
 - Документальні видання
 - Спеціальні ловічки
 - Анотовані реєстри описів
- Архіви у ЗМІ
 - Архіви на радіо і телебаченні
 - Публікації в пресі
- Пам'яті та знаменні дати Другої світової війни 1939-1945 рр.
- Видатні особистості нашого краю

ЦНТУ: 155 РОКІВ СЛУЖІННЯ ОСВІТИ, НАУЦІ ТА СУСПІЛЬСТВУ

ДО ЮВІЛЕЮ ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

*Меседж проекту: «Історія університету –
це історія поколінь, що творять майбутнє»*

ВІРТУАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ВИСТАВКОВИЙ ПРОЄКТ «ЦНТУ: 155 РОКІВ СЛУЖІННЯ ОСВІТИ, НАУЦІ ТА СУСПІЛЬСТВУ» МАЄ НА МЕТІ ВИСВІТЛЕННЯ ІСТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЧЕРЕЗ ДЕМОНСТРАЦІЮ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ, БІБЛІОТЕЧНИХ ВИДАНЬ ТА МУЗЕЙНИХ ПРЕДМЕТІВ, ЯКІ ІЛЮСТРУЮТЬ РОЗВИТОК ОСВІТИ, НАУКИ ТА КУЛЬТУРИ В ЗАКЛАДІ ПРОТЯГОМ 155 РОКІВ.

Історія Центральноукраїнського національного технічного університету – це історія розвитку технічної освіти, науки та інженерної думки, що має понад півтора століття традицій. Протягом 155 років університет пройшов складний, але надзвичайно плідний шлях від Єлисаветрадського земського реального училища до сучасного вищого навчального закладу, що готує висококваліфікованих фахівців для України та світу.

Цей віртуальний інформаційно-просвітницький виставковий проєкт створено для того, щоб занурити користувачів у багатогранну історію Центральноукраїнського національного технічного університету, розкриваючи ключові етапи його

ЕТАПИ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ

ПЕРШИЙ РОЗДІЛ

ДРУГИЙ РОЗДІЛ

ТРЕТІЙ РОЗДІЛ

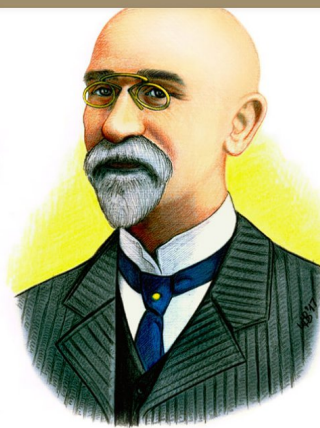
ФОНДИ

ВИТОКИ:
ТЕХНІЧНА ОСВІТА НА
ЄЛИСАВЕТГРАДСЬКІЙ

ПЕРЕГЛЯНУТИ

Томас ЕЛЬВОРТІ
(1847-1891)

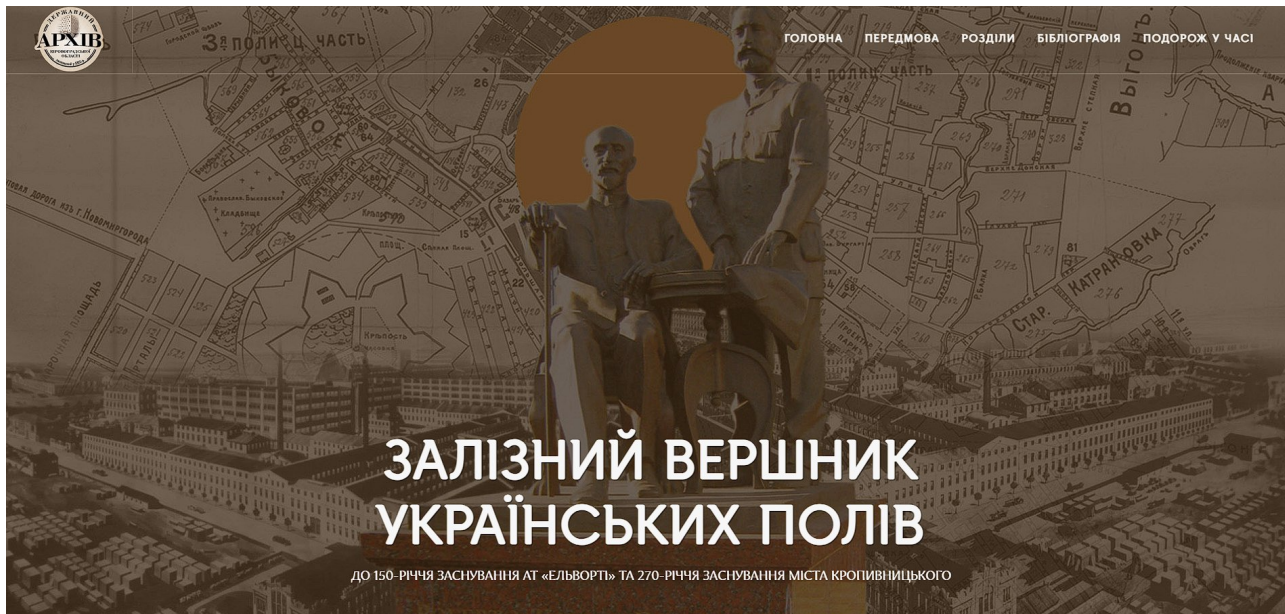
Роберт ЕЛЬВОРТІ
(1846-1925)

НА ШЛЯХУ ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Віртуальний інформаційно-просвітницький виставковий проект «Залізний вершник українських полів» має на меті звернути увагу широкого загалу на 150-річну історію заснування, становлення та розвитку АТ «Ельворті» (ПАТ «Ельворті», ВАТ «Червона зірка», Кіровоградський завод сільськогосподарських машин «Червона зірка», Кіровоградський орденна Жовтневої Революції і орденна Трудового Червоного Прапора завод сільськогосподарських машин «Червона зірка»).

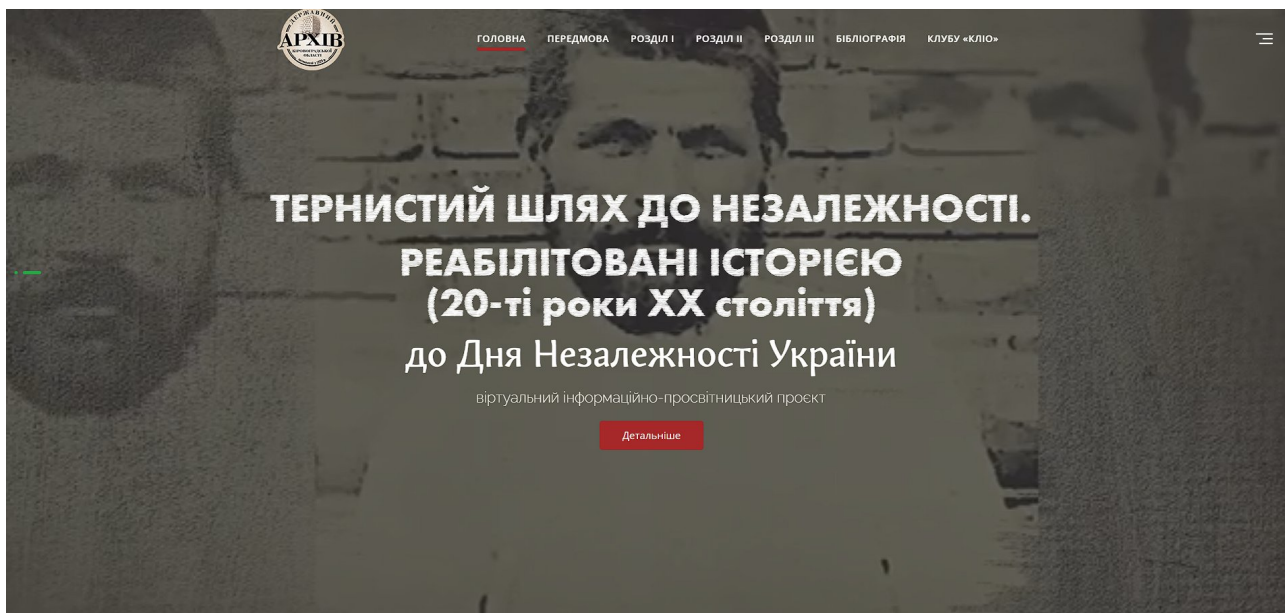

[ГОЛОВНА](#) [ПЕРЕДМОВА](#) [РОЗДІЛИ](#) [БІБЛІОГРАФІЯ](#) [ПОДОРОЖ У ЧАСІ](#)

ЗАЛІЗНИЙ ВЕРШНИК УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІВ

ДО 150-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ АТ «ЕЛЬВОРТ» ТА 270-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ МІСТА КРОПИВНИЦЬКОГО

[ГОЛОВНА](#) [ПЕРЕДМОВА](#) [РОЗДІЛ I](#) [РОЗДІЛ II](#) [РОЗДІЛ III](#) [БІБЛІОГРАФІЯ](#) [КЛУБУ «КЛЮ»](#)

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ. РЕАБІЛІТОВАНИ ІСТОРІЄЮ (20-ті роки ХХ століття) до Дня Незалежності України

віртуальний інформаційно-просвітницький проект

[Детальніше](#)

Передмова

Важливе завдання української історичної науки

Дослідження масових політичних репресій більшовицької партії проти українського народу в 1918-1991 роках є одним з важливих завдань української історичної науки. Донедавна більшість архівних документів про ці події були малодоступними та зберігалися у закритих "спецхранах" КПСС-КПУ і ЧК-КГБ, що не давало дослідникам розкрити масштабність репресій тоталітарного режиму.

Радянська влада добре усвідомлювала, що після окупації України у 1918-1921 роках боротьба проти національно-визвольного руху не може бути завершеною. Тому керівники каральних органів уважно стежили за ситуацією і розмірковували над тим, як же їм приборкати прагнення українців до незалежності.

Політична ситуація в Україні у 1920-1940-х роках дещо відрізнялась від московської і загальносоюзної. В Україні у чекістів з моменту встановлення радянської влади був синдром недовіри до всіх українців, а найбільше – до відомих діячів, яких в Москві часто називали "буржуазними націоналістами", "петлюрівцями". Саме це, а також приховане бажання повністю контролювати всі процеси в Україні, в подальшому призвело до розгортання політичних репресій проти всіх, запідозрених в непокорі й інакдомстві. Не змінив ситуацію і проголошений курс на українізацію. Як показали подальші події, це був лише тимчасовий маневр радянської влади, щоб закріпитися в Україні.

Розсекречення та відкриття архівів спецслужб допомогло відновити історичну справедливість, а також привернути увагу до імен борців УНР. Велике значення для встановлення історичної пам'яті має реалізація суспільно важливого наукового проєкту "Реабілітовані історією", який містить відомості про сотні тисяч жертв політичних репресій в Україні. Архівно-слідчі справи на учасників революційних подій, з одного боку розкривають механізми державного терору, з іншого – ілюструють трагічну долю окремої людини. Звичайно, ці документи є специфічним джерелом, подекуди суб'єктивним, що потребує верифікації з іншими матеріалами, однак їх оприлюднення повертає пам'ять про незаконно засуджених людей з небуття.

**КРАЄЗНАВЧОГО
ДИСКУСІЙНОГО КЛУБУ
«КЛЮ»**

Важливу роль у популяризації історії національно-визвольної боротьби українців 1917-1921 років, а також вивчення біографій наших земляків, які брали участь у боротьбі проти білих та червоних окупантів, займає історико-краєзнавчий дискусійний клуб «Клю». За порівняно короткий проміжок часу клуб зацікавив не лише краєзнавців, до його діяльності долучилися фахові історики, вчителі, співробітники закладів культури та активна молодь.

Просвітницьку діяльність історико-краєзнавчого дискусійного клубу «Клю» реалізовано у проведенні публічних лекцій з історії України та рідного краю. Лектори не оминули увагою і тему репресій 20-х років ХХ століття. Відеосюжети тематичних заходів можна переглянути у цьому проєкті за посиланнями.

ПАВЛО РЯБКОВ

НА ШЛЯХУ ДО УКРАЇНСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Спільний інформаційно-просвітницький виставковий проєкт Державного архіву Кіровоградської області, Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського, Кіровоградського обласного краєзнавчого музею, Музею мистецтв Кіровоградської обласної ради, Кропивницького музею музичної культури імені Кароля Шимановського

ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК ІНТЕЛІГЕНЦІЇ УКРАЇНИ
КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХ СТ.

РЯБКОВ ПАВЛО ЗАХАРОВИЧ

Народився в Херсоні в сім'ї вчителя. У 1868 році закінчив курс землемірних класів при Херсонській гімназії, де потрапив під вплив народницьких ідей. Працював у земствах Херсона (1892-1901) і Єлсаветграда. Позбавлений роботи за допомогу голодуючим селянам, перебував в політичній еміграції в Парижі (1901-1904). Був учасником етноантропологічних експедицій. Досліджував побут і звичаї українського чумацтва. Брав активну участь у громадській діяльності міста Єлсаветграда.

Фотомандрівка «Чумацьким шляхом Павла Рябкова»

Туристичний маршрут

Туристичний маршрут «Чумацьким шляхом Павла Рябкова» – реконструкція 33-кілометрової ділянки відомого Кучманського шляху в Кіровоградській області. Реконструкція здійснена за робочими нотатками Павла Захаровича Рябкова, що зберігаються в Обласному краєзнавчому музеї, життєписами та цитатами діячів-земляків української культури. Рукопис П. З. Рябкова фіксує відрізок шляху чумаків від с. Ганнінське до с. Семенасте Кропивницького району, який накладається на сучасну Ровенську дорогу.

А відбулося це у 1893 році ще до знайомства й спільної роботи Павла Рябкова з велетнем української етнографічної науки Хведором Вовком та його особистими ґрунтовними напрацюваннями 1909 – 1910 років. Тільки через століття, у 2010 році, останні вийшли у світ під назвою «Чумацтво» в запорізькій серії «Старожитності Південної України», але не великим накладом.